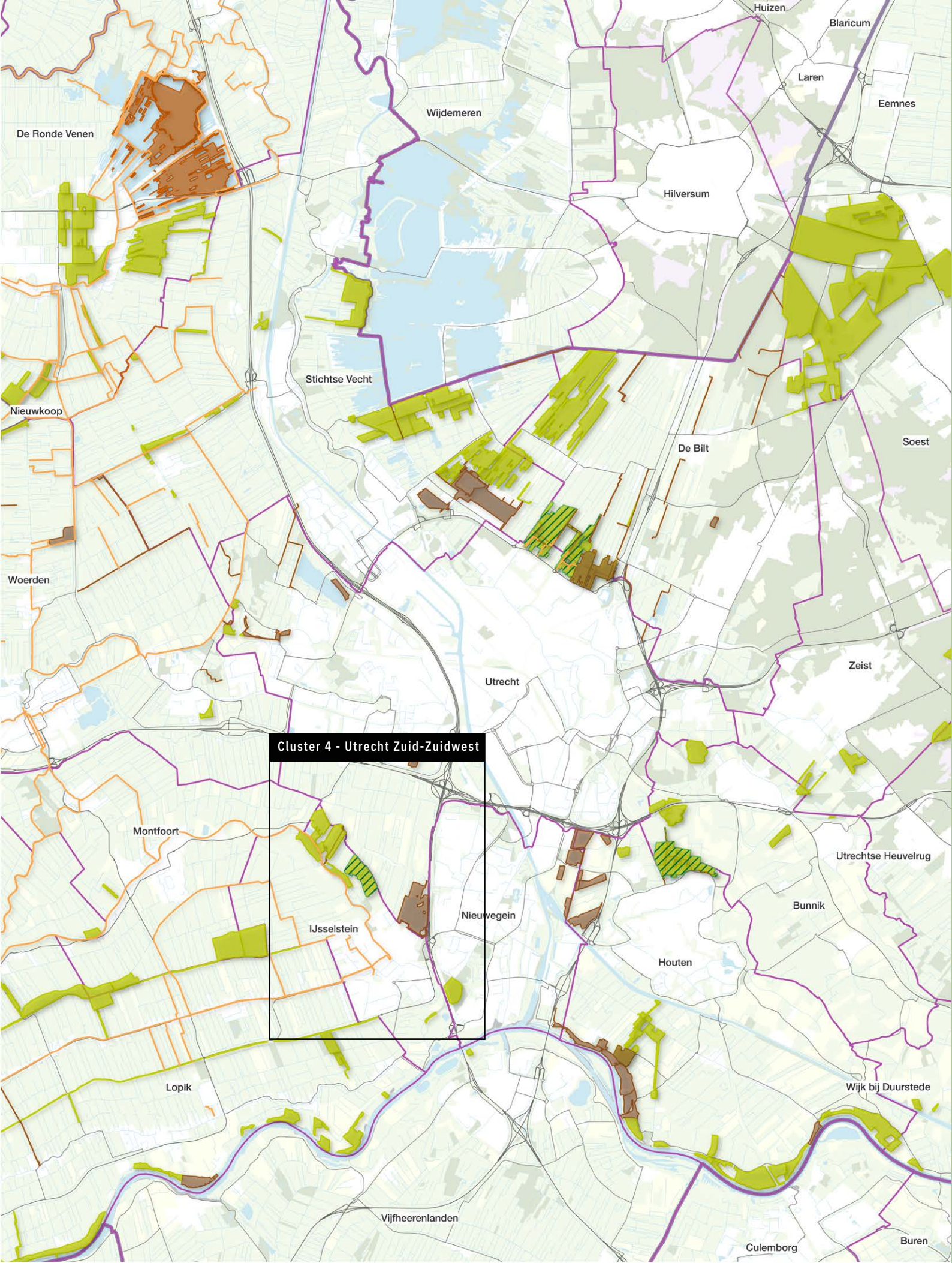

2025-084 Bijlage 7

Gebiedspaspoort

4. UTRECHT ZUID-ZUIDWEST

Toekomstvisie 2040 Recreatieschap Stichtse Groenlanden en
(aanliggend) Staatsbosbeheer

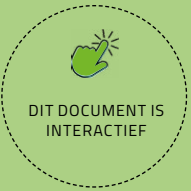
- Staatsbosbeheer
- Stichtse Groenlanden B
- Gemeentegrenzen
- Stichtse Groenlanden A
- Routes in beheer SGL
- Provinciegrenzen

Gebiedspaspoort

CLUSTER 4

UTRECHT ZUID-ZUIDWEST

Doel

Het gebiedspaspoort beschrijft het cluster omgeving Utrecht Zuid-Zuidwest met daarin de deelgebieden IJsselbos, Nedereindse park, IJsselsteinse bos en recreatiegebied Noordwest Lopikerwaard. Het doel van het gebiedspaspoort is het inzichtelijk maken van de kenmerken, functies, kansen en knelpunten, eigendom en beheer voor de deelgebieden. Dit wordt gedaan aan de hand van een ruimtelijke analyse, recreatieve analyse en een financiële analyse. Het gebiedspaspoort dient als opstap voor de Toekomstvisie 2040 van Stichtse Groenlanden en Staatsbosbeheer.

Inhoudsopgave

- 1. Ruimtelijke analyse**
 - 1.1 Ontstaansgeschiedenis van het gebied
 - 1.2 Structuurdragers
 - 1.3 Ruimtelijke samenhang
 - 1.4 Planologische kaders en ontwikkelingen
 - 1.5 Klimaat
 - 1.6 Kansen en knelpunten
- 2. Recreatieve analyse**
 - 2.1 Huidig gebruik
 - 2.2 Doelgroepen
 - 2.3 Impact van trends en ontwikkelingen
 - 2.4 Kansen en knelpunten
- 3. Eigendom en beheer**
 - 3.1 Beheerverantwoordelijkheden van recreatieve voorzieninge
 - 3.2 Financiële analyse
 - 3.3 Kansen en knelpunten

4. Richtinggevende uitspraken

Bronnen
Bijlage

1. Ruimtelijke analyse

Ligging
Het cluster Utrecht Zuid-Zuidwest is gelegen aan de zuidwestzijde van de stad Utrecht. Aan de oostzijde wordt het begrensd door de A2 en aan de noordzijde door de A12. Dit gebied in de oksel van de snelwegen is ook wel bekend als polder Rijnenburg, waar toekomstige woningbouw gepland staat. Aan de zuidzijde wordt het cluster omrand door IJsselstein en aan de oostzijde (achter de snelweg) door Nieuwegein. Een belangrijke watergang in het gebied is de Hollandsche IJssel.

Hollandsche IJssel nabij Marnemoende (Groen Groeit Mee, 2022)

1.1 Ontstaansgeschiedenis van het gebied

tot 1000 | Oude rivierlopen en stroomruggen

Het landschap van dit cluster maakt onderdeel uit van de Lopikerwaard, een gebied dat wordt gekenmerkt door de vele stroomstelsels van oude rivieren. Zo'n zesduizend jaar geleden liep er een hoofdstroom van de Rijn, het zogeheten Benschopse stroomstelsel. De vestingsteden IJsselstein en Oudegein liggen op oude stroomruggen van dit stelsel. In de eeuwen daarna vormde zich de Hollandse IJssel met typerende blokverkavelingen nabij de bebouwing.

1000 - 1600 | Grote ontginningen en lintdorpen

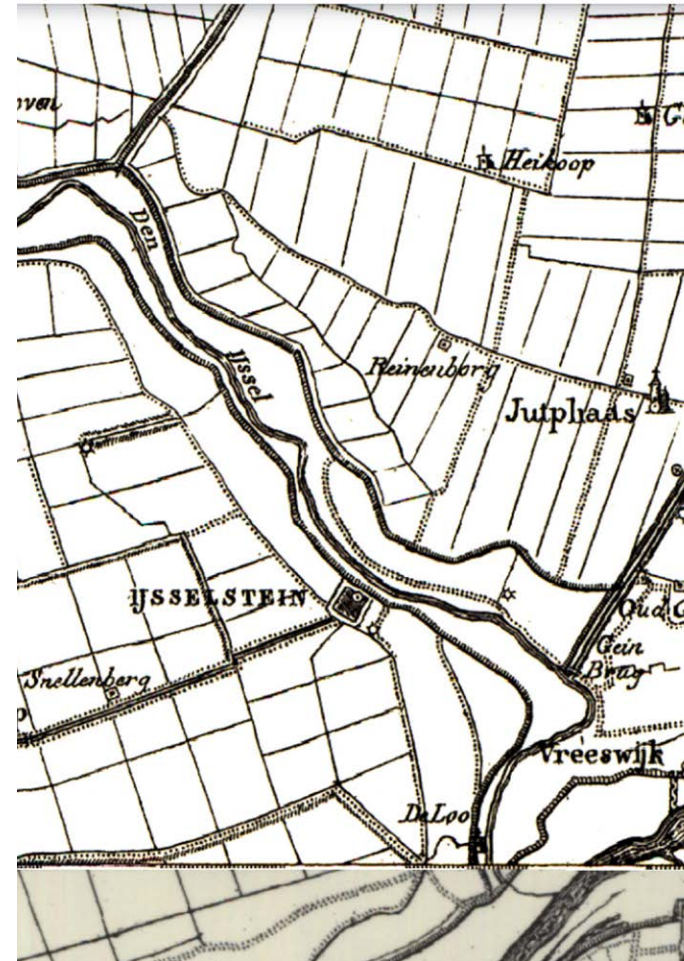
Na de bedijking van de Lek (11e eeuw) werd er gestart met systematische ontginningen. De gegraven Benschopse Wetering vormde de ontginningsbasis en centrale afwatering van de Hollandse IJssel. In de 12e eeuw werd ook de Hollandse IJssel bedijkt waarmee het een nieuwe ontginningsas vormde. Langs de verschillende ontginningsassen ontstonden boerderijlinten met kerken en kastelen. Benschop vormde een van de belangrijkste linten. Langs de Hollandse IJssel ontstonden twee historische (kasteel)steden, IJsselstein en Montfoort.

1600 - 1900 | boezems en eendekooien

Het lage en natte karakter van de voormalige komgronden werd versterkt door de grootschalige ontginningen. Dit zorgde voor verdere bodemdaling en wateroverlast. Rond de 16e eeuw werden er dan ook steeds meer boezems aangelegd om water tijdelijk op te slaan, om dit vervolgens in fasen op de river te lozen. De Benschopper Molenvliet is een van deze boezems. Het voornaamste grondgebruik in het ontginningslandschap was veeteelt, hennepeteelt en een veelheid aan eendekooien (eind 18e eeuw telde de Lopikerwaard zo'n 50 eendekooien).

1900 - 2000 | Nieuwe lijnen in het landschap

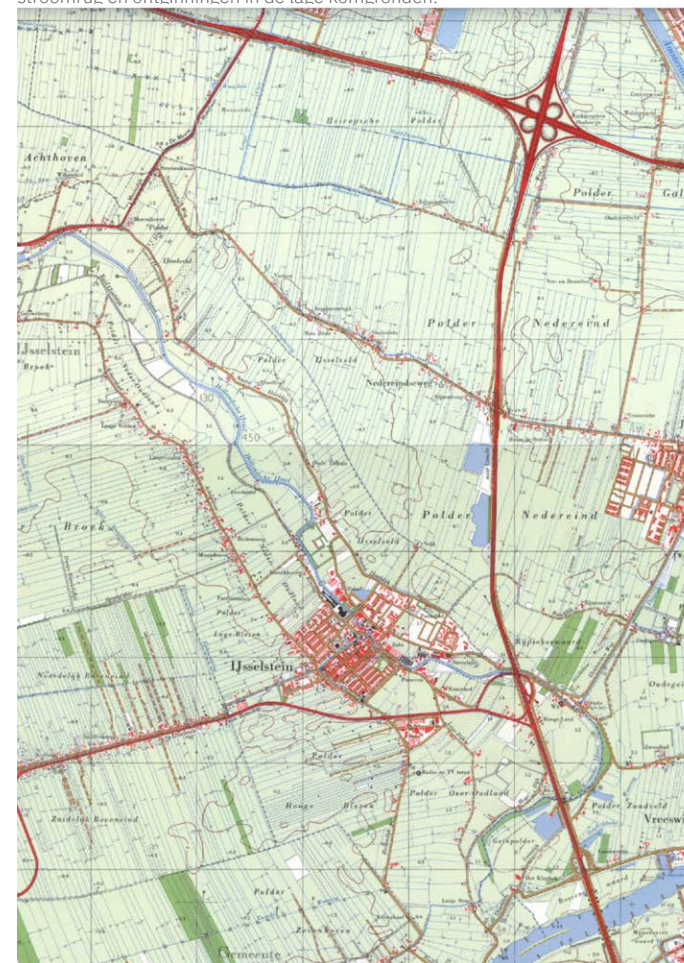
In de loop van de tijd vond er verdichting plaats van de boerderijlinten. Een zeer grote verandering in het voorheen agrarisch gedomineerde landschap is de enorme verstedelijking van IJsselstein. Deze kern groeide zo goed als vast aan Nieuwegein. Met de aanleg van de A2 en A12 werden er bovendien twee dominerende lijnen aan het landschap toegevoegd. De Nedereindse plas verwijst naar de zandwinning voor deze ontwikkelingen.

1815 - De Hollandse IJssel met historische kasteelstad IJsselstein op de stroomrug en ontginningen in de lage komgronden.

1900 - Een landschap met vele boezem(kades), veeteelt en eendekooien

1975 - de ontginningslinten verdichten, IJsselstein Groeit en er wordt gestart met de aanleg van de A2 en A12

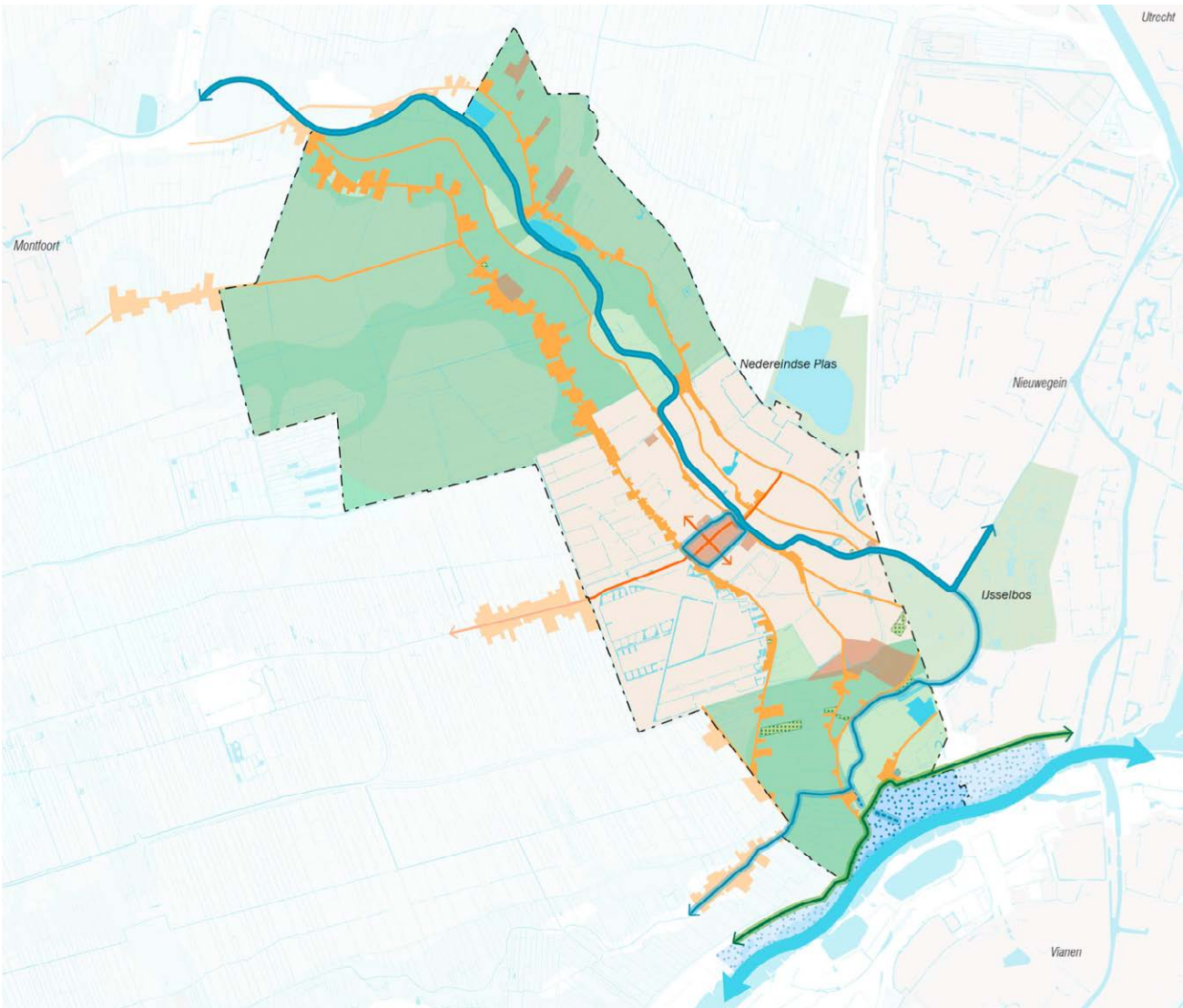
2000 - IJsselstein en Nieuwegein zijn enorm verstedelijkt en aan elkaar gegroeid

Gezicht over de Hollandse IJssel te IJsselstein, met rechts de huizen langs de Panoven (Het Utrechts Archief, 1900)

1.2 Structuurdragers

De belangrijkste ruimtelijke structuurdragers en identiteitsdragers van het gebied zijn de lange lijnen van de Hollandsche IJssel en de historische, kleinschalige veenontginningslinten. Naast dat deze linten richting geven in het landschap vormen ze een belangrijke verbinding tussen de stad (IJsselstein) en het buitengebied.

De lange ontginningslinten en de Hollandsche IJssel vormen belangrijke lijnvormige structuurdragers van het gebied (gemeente IJsselstein ism KuiperCompagnons, 2021)

De Hollandsche IJssel met haar stroomrug als belangrijke structuurdrager

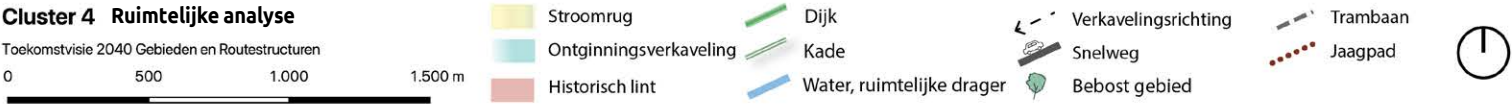
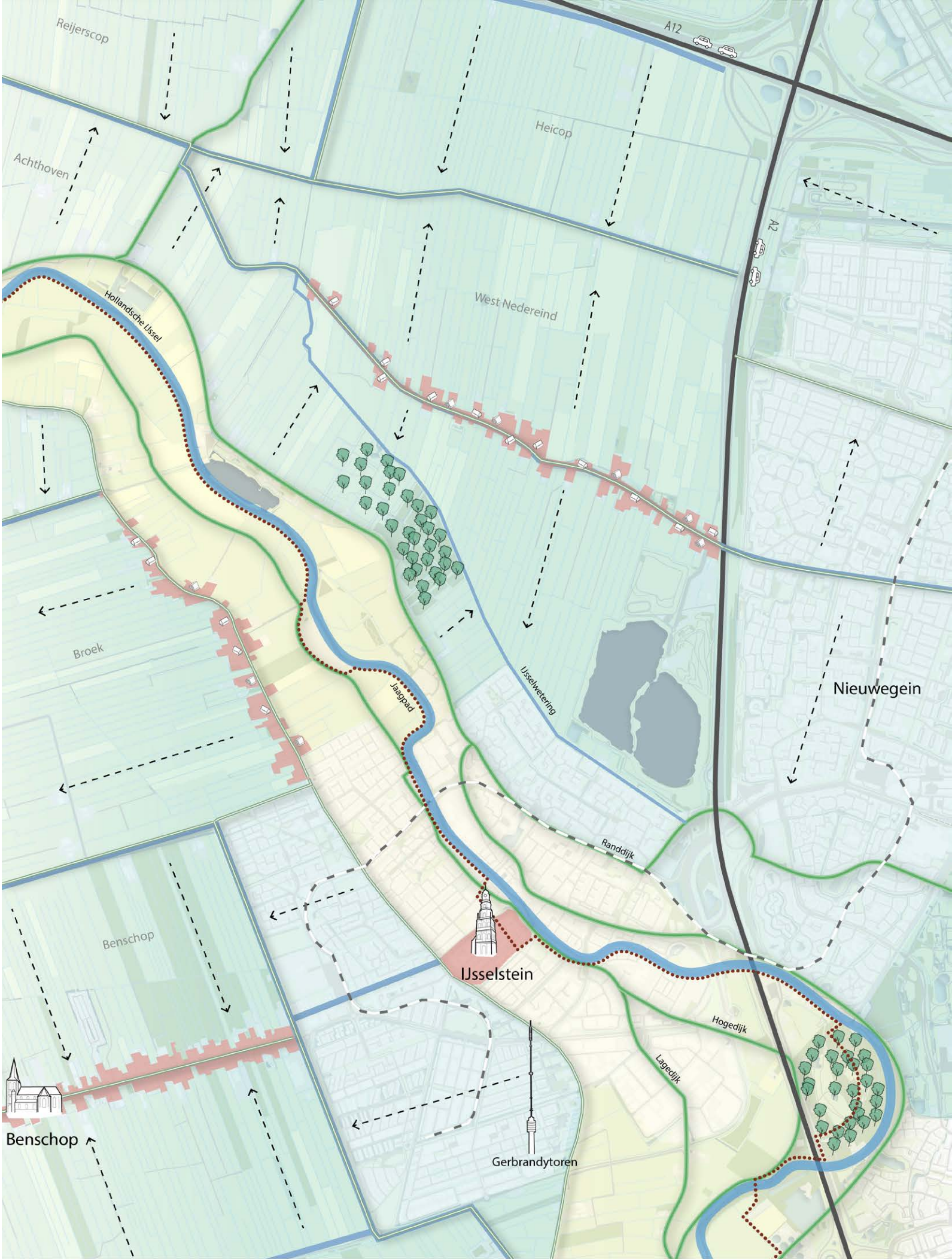

Het weidse veentontginningslandschap met haar lange lijnen en sloten vormt een kenmerkende structuurdrager

1.3 Ruimtelijke samenhang

Cluster Utrecht Zuid-Zuidwest is gevormd door de Hollandsce IJssel meander met haar relatief smalle, zandige oeverwallen. Het gebied heeft een half-open karakter met kleinschalige blokverkaveling. De hoger gelegen oeverwal vormde de basis voor ontginning, hier ontstonden karakteristieke ontginningslinten. De stroomrug wordt opgevolgd door de lager gelegen komgronden en veenontginnings met een bodem van klei en veen. Het veenontginningslandschap wordt gekenmerkt door haar openheid en weidse vergezichten. De veelheid aan sloten laat het natte karakter van het gebied goed zien.

Het gebied vormt een belangrijke schakel tussen de stadsrand Nieuwegein/IJsselstein en het buitengebied.

IJsselsteinse bos | divers bos met open plekken, geïsoleerde ligging

IJsselsteinse bos | het westelijk deel is een jong bos met strakke zichtlijnen (DE fabriek Utrecht)

Nedereindse plas | waterrijk karakter en weidse vergezichten richting de open polder

Recreatiegebied noordwest Lopikerwaard | momenteel wordt het gebied gekarakteriseerd door open weiland

1.4 Planologische kaders en ontwikkelingen - natuur en water

Huidig ruimtelijk beleid

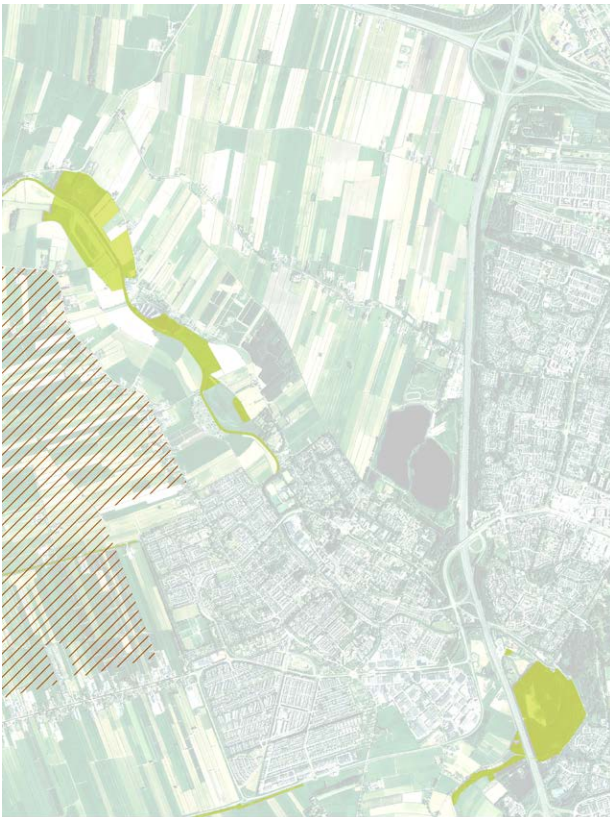
Het landschap rond het cluster Utrecht Zuid-Zuidwest kent verschillende beschermingscategorieën voor natuur, en waterkwaliteit. Onderstaande kaarten geeft op een beknopte wijze weer waar deze waarden te vinden zijn en hoe deze mogelijk van toepassing kunnen zijn op de (recreatie)gebieden in de omgeving.

Slechts een klein gedeelte van het gebied valt onder de zonering Natuurnetwerk Nederland. Dit focust zich op het gebied rond de Hollandsche IJssel aan de noordzijde van het cluster. Het IJsselbos valt in haar geheel onder NNN. Het resterende buitengebied heeft een primair agrarische functie en wordt als zeer waardevol voedselproductiegebied gemarkeerd. Een groot deel van het cluster valt bovendien onder de zonering kwetsbare strategische grondwatervoorraden (zodat er in de toekomst voldoende mogelijkheden zijn voor de winning van grondwater voor de drinkwatervoorziening) en het gebied in en rondom het IJsselbos kent zelfs een grondwater beschermingszone (bij ontwikkelingen op en in de bodem moet altijd rekening gehouden worden met het drinkwaterbelang).

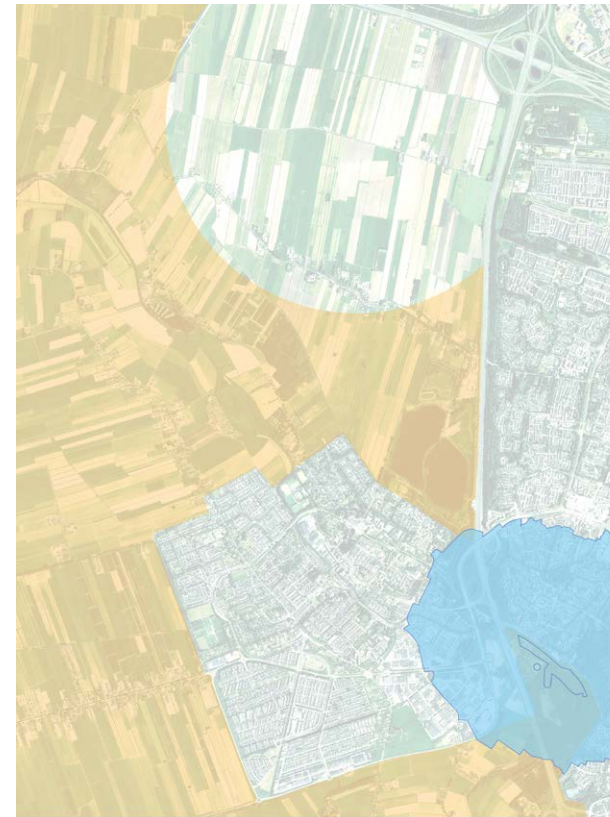
Ruimtelijke ontwikkelingen

Onderstaand overzicht geeft op een globale wijze inzicht in de belangrijkste ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied en de wijze waarop deze een raakvlak kunnen hebben met de doorontwikkeling van de (recreatie) gebieden in dit cluster. Voor verdere informatie zie ook de bronnenlijst in de bijlage.

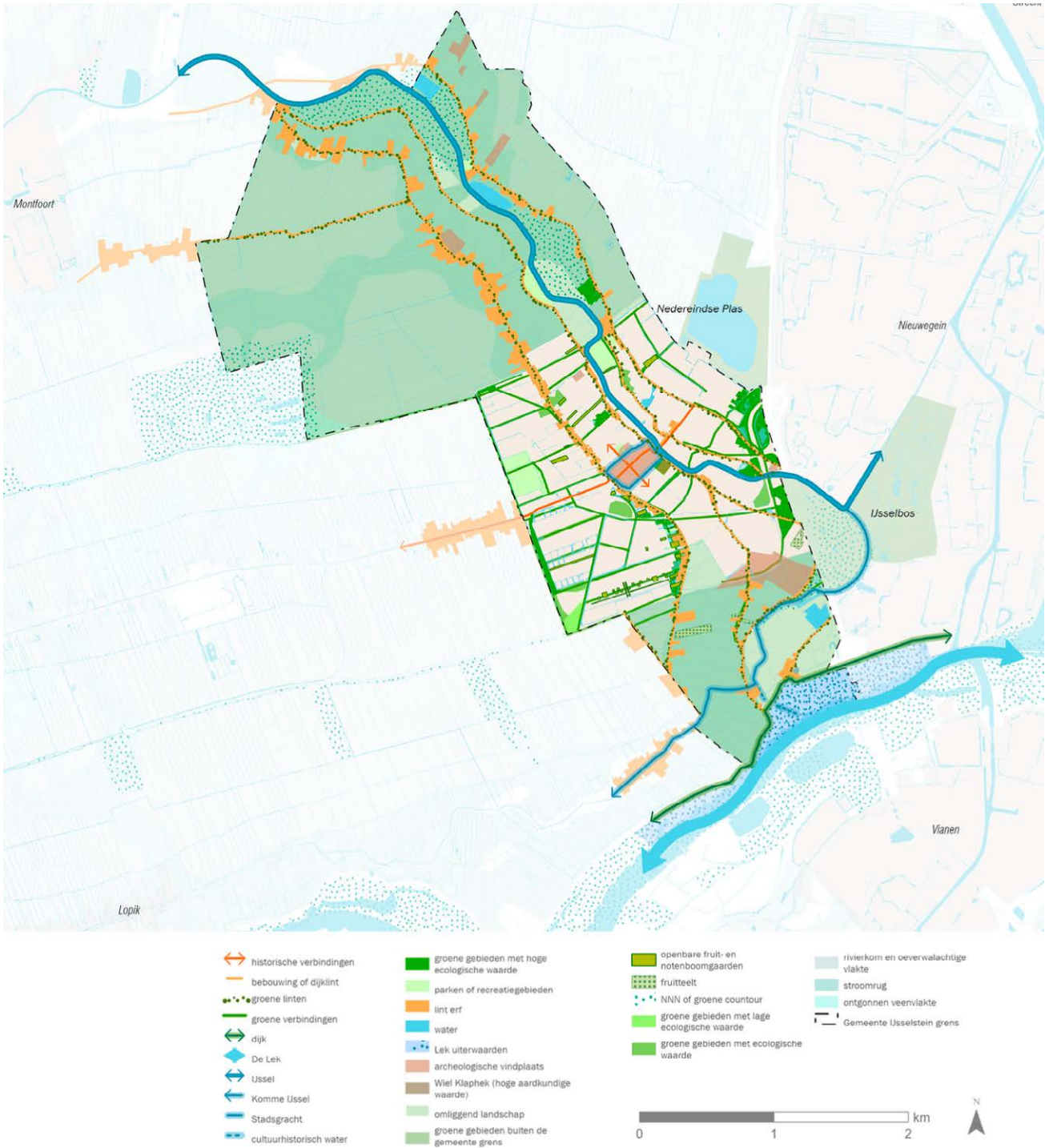
Vanuit de gemeente IJsselstein wordt er ingezet op het versterken van de bestaande natuurwaarden en het ontwikkelen van een robuuste groen-blauwe verbinding tussen het landbouwgebied, de Hollandsche IJssel en de Kromme IJssel (gemeente IJsselstein en KuiperCompagnons, 2021).

Planologische natuurkaders (Provincie Utrecht, 2024)

Planologische waterkaders (Provincie Utrecht, 2024)

De gemeente IJsselstein zet met haar omgevingsvisie in op het verbeteren van bestaande natuur en het ontwikkelen van een groenblauwe verbinding langs de Hollandsche IJssel richting het landbouwgebied en de Kromme IJssel (gemeente IJsselstein ism KuiperCompagnons, 2021)

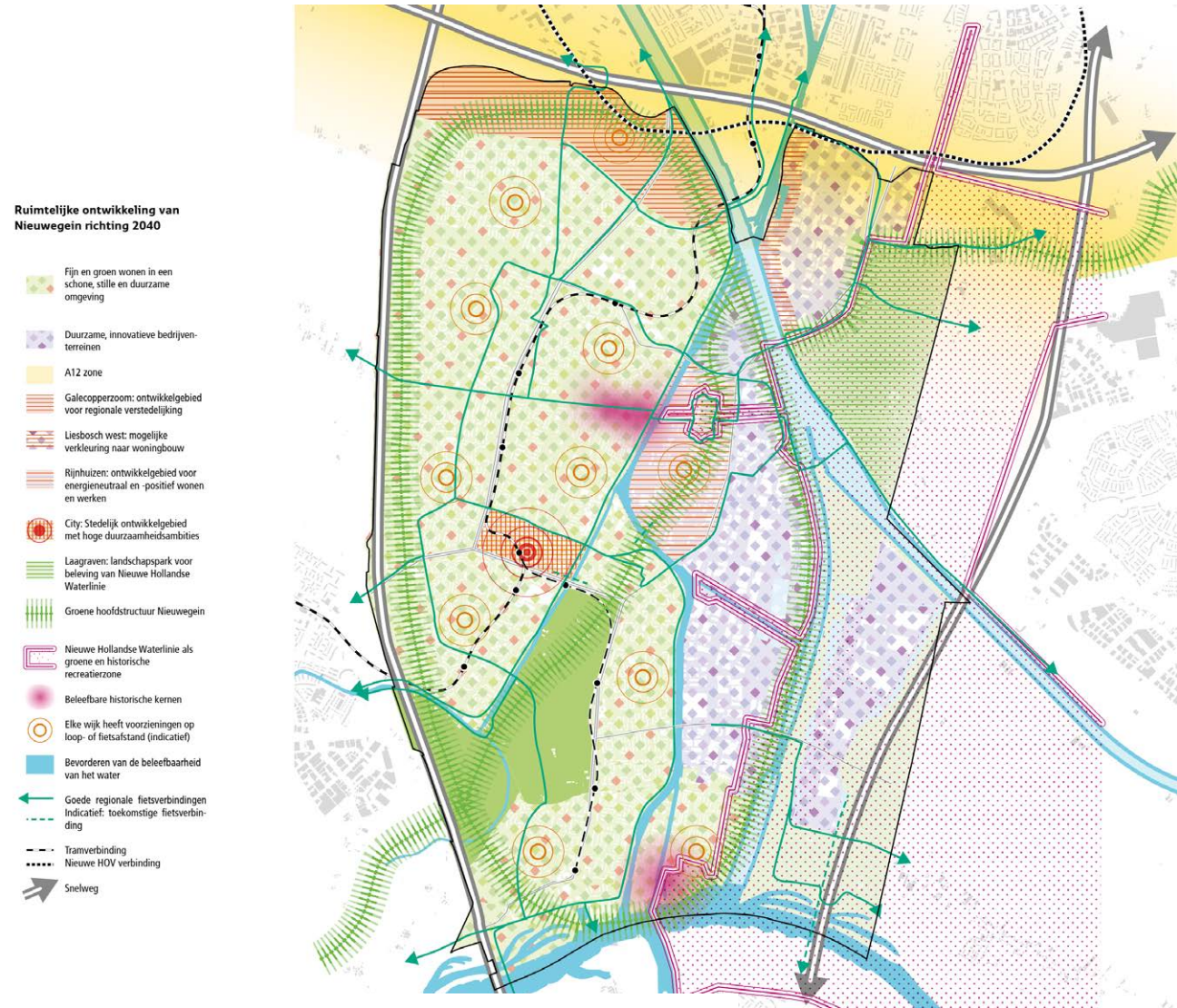
Planologische kaders en ontwikkelingen - IJsselbos

Het IJsselbos valt onder het Kromme IJsselgebied. In het gebiedsperspectief Kromme IJsselgebied (vastgesteld door gemeente IJsselstein) worden een aantal landschappelijke kwaliteiten en ruimtelijke opgaven geschetst die kunnen bijdragen aan het versterken van het gebied. Op het gebied van landschap, natuur en recreatie worden er de volgende kansen gezien:

- verbindt stad en land en ontwikkel een fijnmazig recreatief netwerk
- verbindt de natuurnetwerk tussen Nieuwegein, IJsselstein en het rivierenlandschap van de IJssel en de Lek
- benut de waterbergende functie van de Kromme IJssel en draag bij aan een klimaatadaptief IJsselstein.
- zoek naar verbreding en verduurzaming in de landbouwsector.

In de omgevingsvisie van Nieuwegein worden uitdagingen en ambities geschetst voor de gemeente. Vooral de westelijke rand is hierin relevant voor cluster 4. Vanuit deze visie worden drie hoofdpogaven genoemd: duurzaamheid, veiligheid en gezondheid. Deze opgaven krijgen ruimtelijk vorm in vier speerpunten:

- Verbonden met de stad, verbonden met elkaar
- Fijne en groene stad met een levendig centrum
- Een toekomstbestendige stad voor jong en oud
- Een bedrijvige stad in een sterke regio (gemeente Nieuwegein, 2020)

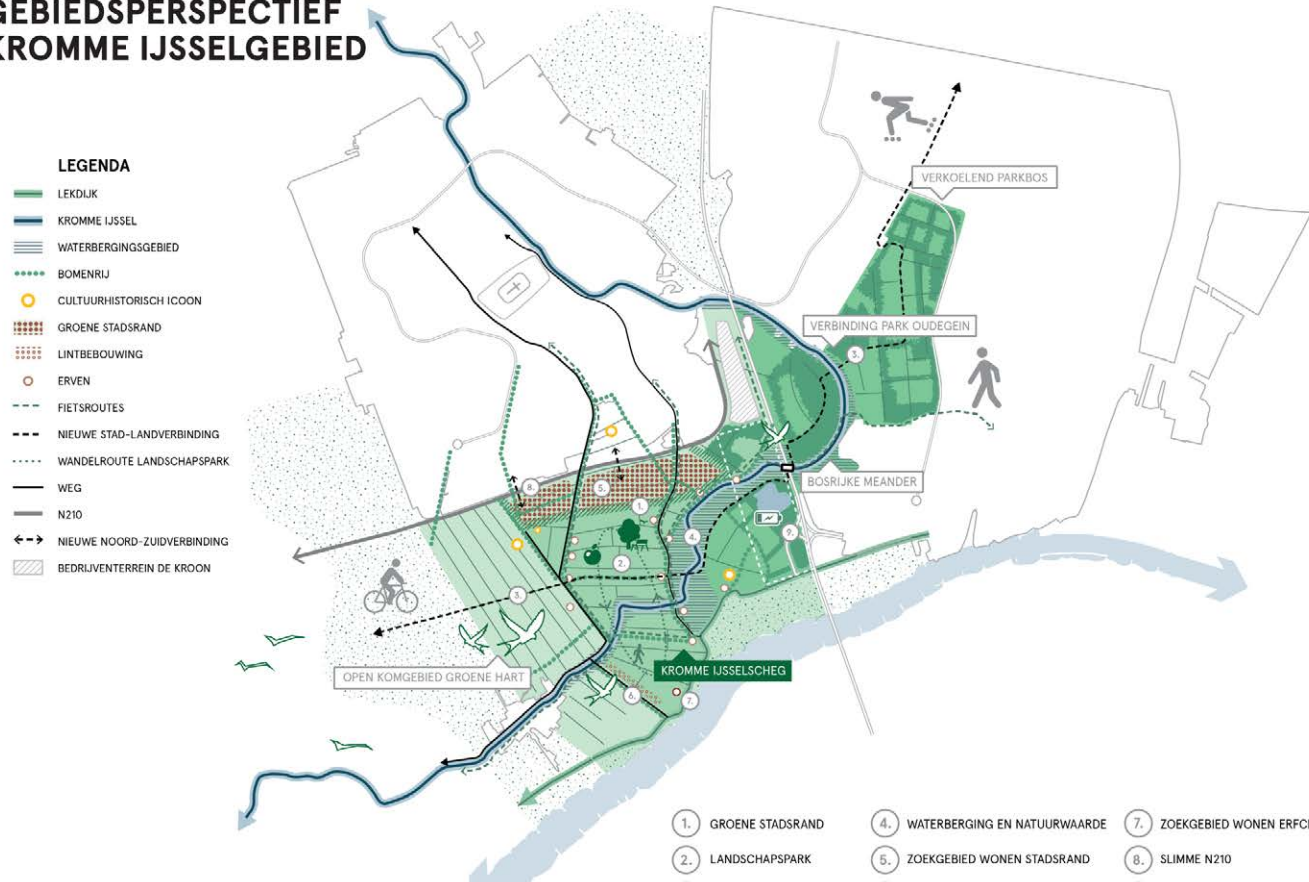

Ruimtelijke ontwikkeling van Nieuwegein | Omgevingsvisie Nieuwegein 2040 (gemeente Nieuwegein, 2020)

COLLAGE VAN SFEREN IN HET KROMME IJSSELGEBIED

VISIEKAART GEBIEDSPERSPECTIEF KROMME IJSSELGEBIED

Sfeerimpressie en Visiekaart Gebiedsperspectief Kromme IJsselgebied (gemeente IJsselstein - Ruimtevolk - flux, 2022)

Planologische kaders en ontwikkelingen - Nedereindse park

Dit jaar (2024) is de programmatische verkenning voor Rijnenburg vastgesteld en wordt het toekomstbeeld voor Nedereindse park opgesteld.

- ruimte voor verschillende gebruikers (wandelaars, fietsers, skaters) met gescheiden paden
- eventueel toevoegen van een vlonderpad of een blote voetenpad
- noordelijke hoofdontsluiting voor auto's met parkeren aan de buitenranden
- een natuurspeeltuin
- een losloopgebied voor honden
- uitkijkpunten/ vlonders (opvallend icoon op de heuvels)
- aanvulling op bestaande sportfuncties tot een parkgebied waarin sporten, spelen en bewegen voor een breed publiek wordt gefaciliteerd.
- kleinschalige horeca

Op het gebied van natuur en ecologie wordt er ingezet op de ontwikkeling van natuurvriendelijke oevers met ruimte voor vogels en vissen. Ook voor mensen wordt er meer (ruig) groen ontwikkeld om natuur beleefbaar te maken en er een educatief aspect aan te koppelen. Een lange termijn ambitie is het gebied op grotere schaal verbinden met omliggende groenstructuren zoals het IJsselsteinse Bos, een verbetering voor zowel natuur als de recreant.

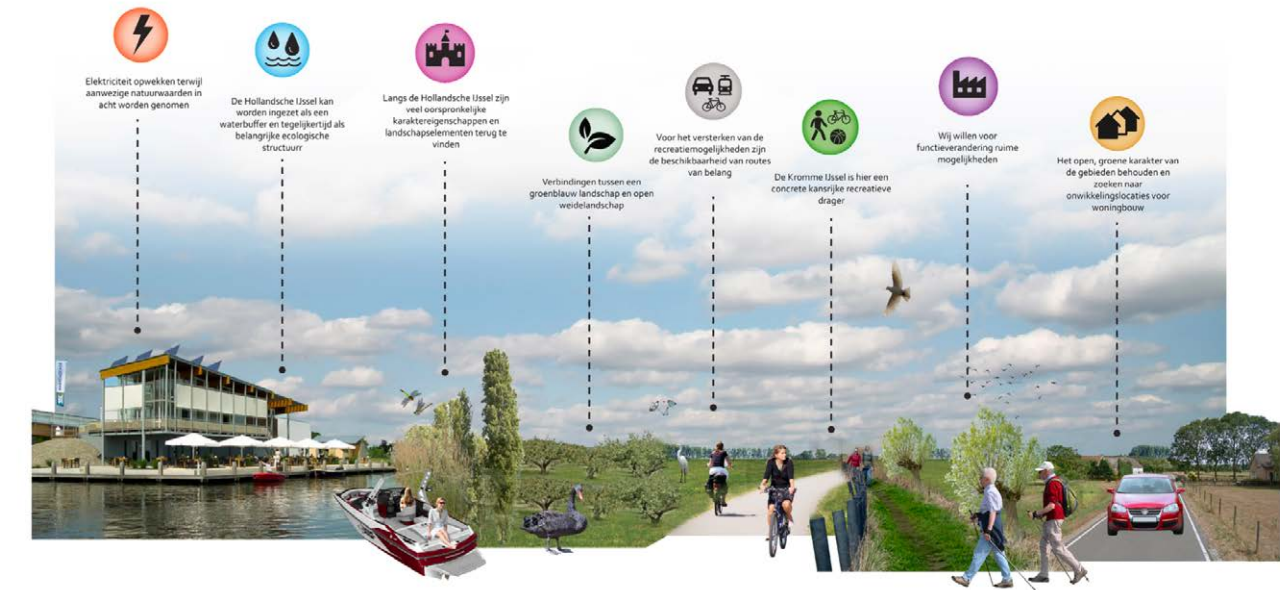

Toekomstbeelden Nedereindse Park (gemeente Utrecht, 2024)

Planologische kaders en ontwikkelingen - Buitengebied Hollandsche IJssel

Vanuit de omgevingsvisie gemeente IJsselstein wordt er in het Buitengebied Hollandsche IJssel ingezet op het behouden en versterken van de waardevolle natuurgebieden rond de Hollandsche IJssel. Ook wordt er gestreefd naar een gezond en veerkrachtig watersysteem (gemeente IJsselstein ism KuiperCompagnons, 2021). In de uitvoeringsagenda van de Economische Visie 2024-2030 IJsselstein wordt bovendien gepleit voor (verbeterde) fietsverbindingen van en naar het buitengebied. Fietspad IJsselwetering is hier onderdeel van (gemeente IJsselstein ism Bureau Buiten, 2024).

In 2023 is er door de Provincie Utrecht, gemeenten IJsselstein, Nieuwegein, Montfoort en Utrecht, Staatsbosbeheer en Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden (HDSR) een gebiedsgerichte samenwerking gestart: Groen Groeit Mee voorbeeldgebied Hollandsche IJssel. Hiermee is het gebied een van de vier voorbeeldgebieden van Groen Groeit Mee, in de provincie Utrecht.

Streefbeeld deelgebied Hollandsche IJssel, uit de omgevingsvisie IJsselstein (gemeente IJsselstein ism KuiperCompagnons, 2021)

Ruimtelijk raamwerk van de toekomstige inrichting | Masterplan Hollandsche IJsselgebied (Sweco, 2018)

Planologische kaders en ontwikkelingen - Utrechts Programma Landelijk gebied

Vanuit het Utrechts Programma Landelijk Gebied (UPLG) wordt er gewerkt aan grote vraagstukken zoals het verminderen van stikstof, het verbeteren van de bodem- en waterkwaliteit, het versterken van de natuur en het toekomstbestendig inrichten van ons landelijk gebied. Momenteel wordt er gewerkt aan een integrale aanpak waarbij verschillende partijen worden meegenomen, denk aan agrariërs, inwoners, natuurorganisaties, waterschappen, gemeenten en buurprovincies. In 2025 wordt er een definitief plan verwacht.

In het concept UPLG zijn een aantal structurerende principes opgesteld die leidend zijn:

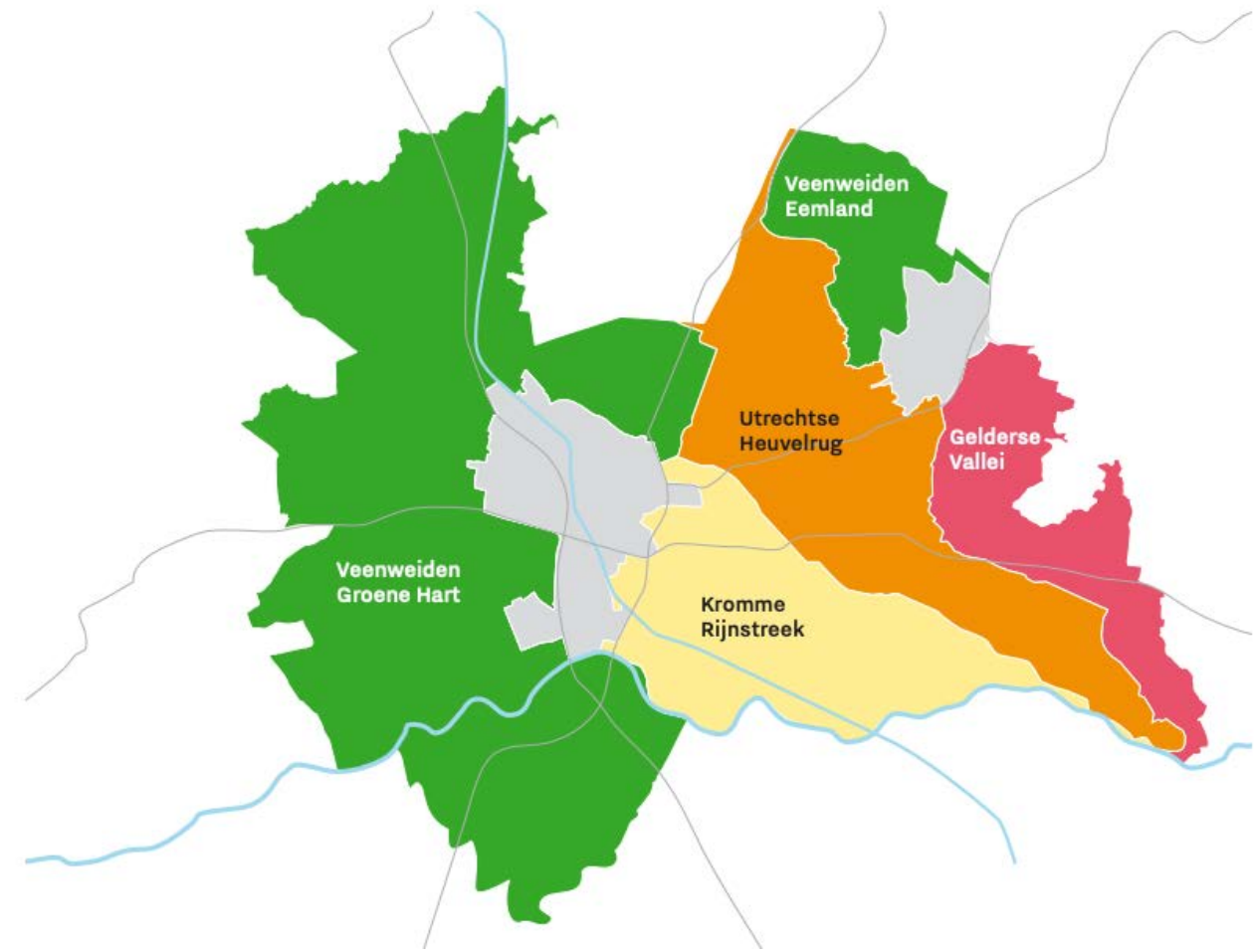
- voldoende en schoon water
- inspelen op klimaatverandering
- kwaliteit van de natuur verbeteren
- minder stikstofuitstoot
- duurzame landbouw
- minder broeikasgassen uit veehouderij (methaan)
- aansluiten bij andere projecten van de provincie

Om recht te doen aan de diversiteit van landschappen in de provincie Utrecht is er een onderverdeling gemaakt. Dit cluster valt onder de veenweidegebied Het Groene Hart. In toekomst wordt er hier ingezet op:

- minder uitstoot van koolstofdioxide (CO2) uit veenbodems door de grondwaterstand te verhogen
- meer duurzame landbouw en minder intensief
- een deel van het gebied is geschikt gemaakt voor weidevogels.
- er is een rijke blauwe dooradering; een netwerk van met elkaar verbonden natuurvriendelijke sloten, rivieren en plassen.
- de natuur in Natura 2000-gebieden is hersteld, en er zijn moerasgebieden en waterbuffers aangelegd.

(Provincie Utrecht, 2023)

Dit cluster valt onder de gebiedsuitwerking Utrechtse Waarden, en daarin moet de uitwerking in het kader van Groen Groeit Mee een plek krijgen.

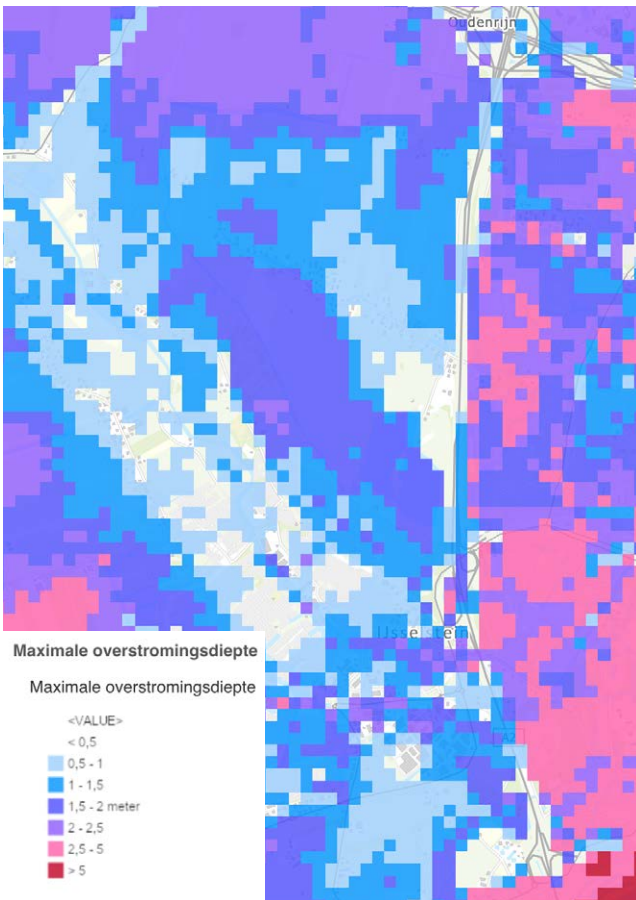
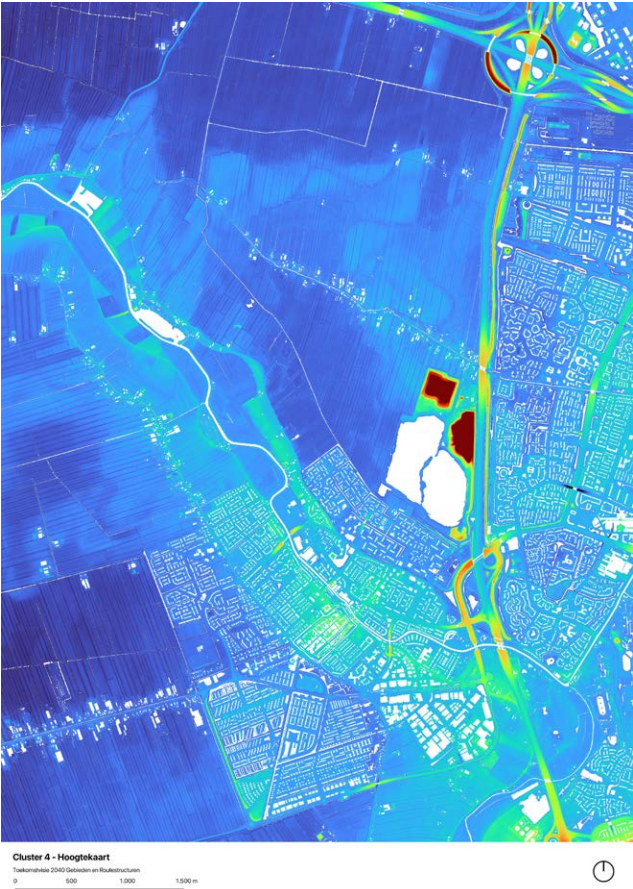

Landschappelijke deelgebieden uit het concept Utrechts Programma Landelijk Gebied (Provincie Utrecht, 2023)

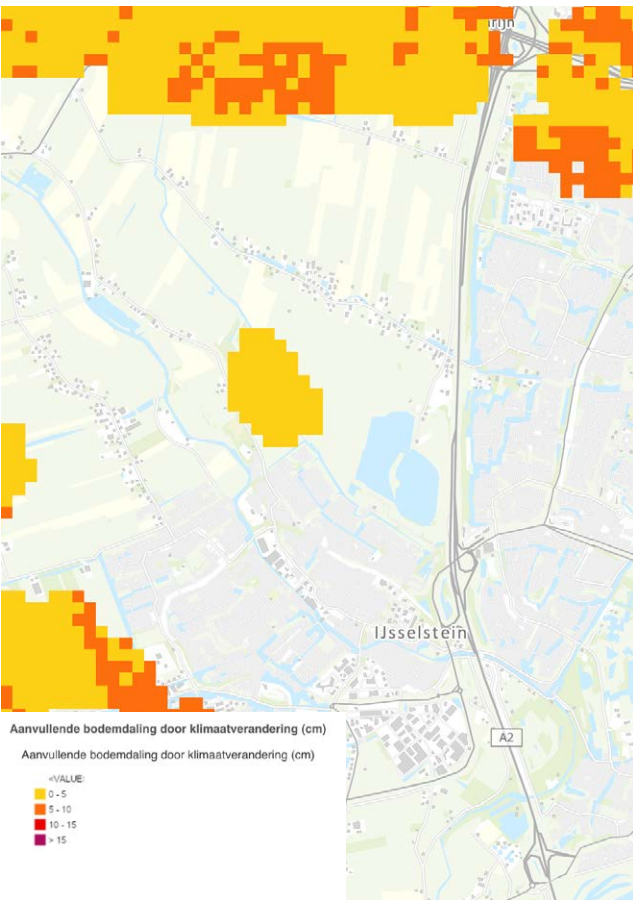
1.5 Klimaat

Om inzicht te krijgen in de grote uitdagingen die door klimaatverandering op de clustergebieden afkomen is gebruik gemaakt van de Klimateffectatlas. De kaartbeelden laten zien waar de effecten van wateroverlast-hitte-droogte-overstroming in de komende decennia de meeste impact zullen hebben, en waar mogelijk maatregelen nodig zullen zijn:

Het overgrote deel van dit cluster wordt gekarakteriseerd door een waterrijk veenweidelandschap. De intensieve bemaling van de afgelopen decennia heeft geleid tot een laag gelegen gebied. Dit zorgt voor wateroverlast, kwel en lokale verzilting. Bemaling van agrarisch grasland heeft bovendien als gevolg dat het veen verder inklinkt en CO2 naar de omgeving uitstoot. Ook kampen veel landbouwbedrijven in dit gebied met droogtestress. Bij een toekomstbestendige invulling is het van belang dat er vooral bij de laagst gelegen delen plek voor waterberging wordt gereserveerd.

Klimateffecten op kaart (Provincie Utrecht, 2024)

1.6 Kansen en knelpunten - Ruimtelijk

Op basis van de landschappelijke analyse, gebiedsbezoeken en huidig beleid kunnen er een aantal kansen en knelpunten worden geformuleerd.

Kansen & Knelpunten:

- Er liggen kansen om een meer onderscheidende **identiteit** voor de verschillende deelgebieden te versterken en/of te ontwikkelen:
 - IJsselbos: ecologische stapsteen tussen het gebied Kromme IJssel en de (uiterwaarden van) Lek.
 - Nedereindse plas: sport en outdoor recreatie met de skipiste als bovenregionale trekpleister.
- Het is wenselijk dat er meer voetpaden worden aangesloten vanuit het park op de wijken IJsselveld-Oost en IJsselveld-West.
 - Gebied ten noorden van Marnemoende: nieuwe (uiterwaarden) natuurontwikkeling en zwemlocatie
 - IJsselsteinse bos: recreatief bos met natuur.
- Er ligt een kans om recreatie beter te spreiden door de werken aan een intensiteit zonering. Naast het versterken van de aantrekkingskracht door gebiedsidentiteiten te verbeteren vraagt dit om het versterken van recreatieve **verbindingen**. In dit cluster biedt de Hollandsche IJssel aanleiding als stevige recreatieve hoofdstructuur tussen de verschillende gebieden. Hier ligt de focus op de wandelaar (er liggen kansen om het jaagpad als een aaneengesloten structuur te ontwikkelen). Voor fietsers liggen er kansen om het IJsselwetering-fietspad door te trekken richting het noorden en zuiden. De IJsseldijk kan daarmee voor auto's de belangrijkste route blijven. Ook liggen er kansen om het gebied beter te verbinden met het aangrenzend woongebied van Nieuwegein (A2 barriere) en de mogelijke nieuwbouw van Rijnenburg. Deze laatste vraagt om heldere (nieuwe) noord-zuid verbindingen, parallel met de bestaande veenverkaveling. Naast het ontwikkelen van deze nieuwe schakels liggen er kansen om huidige verbindingen te versterken door te werken met heldere bebording (route en informatie).
- Zorg voor heldere en uitnodigende entrees naar de verschillende gebieden.
- Zorg in gebied van de Nedereindse plas voor een scheiding van fietsers en wandelaars. Rond de plas liggen kansen voor verbrede fietspaden en door het gebied kan de focus meer liggen op wandelaars. In te toekomst biedt dit gebied mogelijk aanleiding voor voor sportwedstrijden (triathlon).
- Vertel het verhaal van het veenlandschap door noord-zuid doorgangen te creëren vanuit de historische linten.
- Benadruk zichtlijnen op markante gebouwen zoals de Watertoren Nieuwegein, de kerktoren van IJsselstein en tv-mast en de Douwe Egberts fabriek te Utrecht. Deze helpen om een gebied oriëntatie te geven.
- Ook liggen er kansen om het gebied beter te verbinden met het aangrenzend woongebied van Nieuwegein (A2 barrière) en de mogelijke nieuwbouw van Rijnenburg. Deze laatste vraagt om heldere (nieuwe) noord-zuid verbindingen, parallel met de bestaande veenverkaveling. Wellicht door middel van een nieuwe/extra fietsrug over de Hollandsche IJssel.

IJsselbos | krappe onderdoorgang A2 richting het IJsselbos, langs de Kromme IJssel, kans voor een aaneengesloten, prettige route langs de Hollandsche IJssel richting het IJsselbos

IJsseldijk | ontlast de IJsseldijk en zorg voor een alternatieve, veilige route voor fietsers en wandelaars (kansen voor fietspad IJsselwetering / Marrepad)

2. Recreatieve analyse

2.1 Huidig gebruik

Om inzicht te krijgen in welke recreatieve waarde de gebieden hebben, is per gebied de gebruikswaarde, belevingswaarde en attractiewaarde bepaald:

- **Gebruikswaarde:** wat voor activiteiten zijn er mogelijk?
- **Belevingswaarde:** welke belevingssferen zijn er in het gebied?
- **Attractiewaarde:** wat trekt bezoekers juist naar dit gebied?

Nedereindse Park

Gebruikswaarde: Terrein wordt gebruikt voor fietsen, wandelen, (nacht)vissen, mountainbiken en skeeleren. Faciliteiten: kunstschaatsbaan, mountainbikeparcours, wiel- en skeelercentrum, parkeerterreinen, toiletgebouw, picknicktafels, horeca (tijdens opening skipiste), oeverwand met kijkscherm, wilgenlabirynth, doorgaand fiets- en wandelpad, evenementen. Zwemmen in de plassen is niet toegestaan. Honden: aangelijnd toegestaan.

Belevingswaarde: De belevingswaarde bij het Nedereindse park verschilt van rust aan de plas, en reuring rondom de kunstschaatsbaan. Dit zorgt voor een divers gebied waar verschillende belevingswaarden en hoogteverschillen gelden.

Attractiewaarde: De attractiewaarde in dit gebied ligt vooral rondom de kunstschaatsbaan en wielersbaan, welke je ergens anders in de omgeving niet kunt vinden.

Bezoekersaantallen: de Nedereindse Plas trekt circa 86.000 unieke Nederlandse bezoekers en 0,5-0,75 miljoen Nederlandse bezoeken per jaar (2022). Gemiddeld zorgt dit voor 7.000 bezoeken per hectare. Dit is een hoge gemiddelde bezoekersdichtheid, maar het gebied kent juist ook hoge bezoekerspieken en relatief rustige momenten.

Waardering: Bezoekers beoordelen het gebied met een 7,0, dat is onder het gemiddelde van 7,9 (bron: bezoekersonderzoek recreatiegebieden Utrecht).

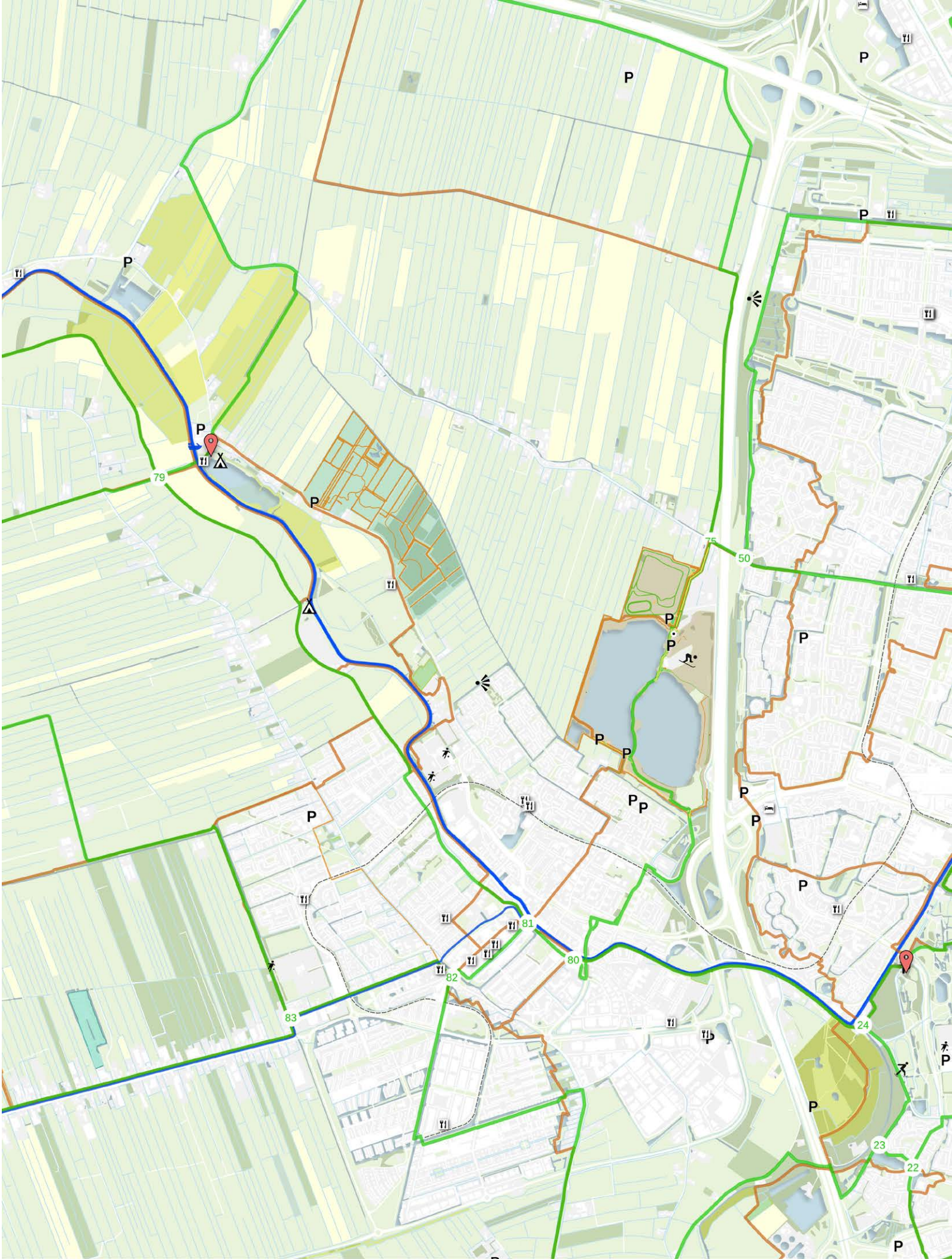
Legenda

- Wandelnetwerken
- Fietsnetwerken
- Vaarnetwerken
- TOP Locatie
- Fort
- Uitkijktoren
- Kampeerterein
- Golfterrein
- Ijsbaan
- Skibaan
- Sportterrein
- Zwemzone
- Duikzone
- Waterski
- Jachthaven
- P

Parkeerplaats
- Café / Restaurant
- Hotel
- Toiletvoorzieningen
- Natuurgebied
- Vakantiepark
- Volkstuinen
- Plein
- Speel- en ligweide
- Strand
- Steiger

Organisaties

- RODS Utrecht
- Stichtse Groenlanden A
- Stichtse Groenlanden B
- SBB

Cluster 4 - Recreatiekaart

Toekomstvisie 2040 Gebieden en Routestructuren
0 500 1.000 1.500 m

Hollandsche IJssel: Noordwesthoek

Gebruikswaarde: Gebied dat nog niet specifiek ingericht is voor natuur en/of recreatie.

Faciliteiten: wandelpaden en excursies voor jong en oud, jachthaven Marnemoende (met restaurant, verblijfsrecreatie, verhuurvloot, vergaderunits en bootstalling)

Honden moeten aangelijnd zijn.

Belevingswaarde: Dit deelgebied kent weinig voorzieningen en biedt daarmee nog een beleving gericht op natuurbeleving en rust.

Attractiewaarde: De grootste attractiewaarde wordt hier gevormd door Jachthaven Marnemoende, waar je verschillende voorzieningen vindt.

IJsselbos

Gebruikswaarde: Faciliteiten: halfverharde paden, open grasvelden (onduidelijk of deze als speel-/ ligweiden fungeren), parkeerterrein, natuurleerpad en natuurwandelroute, verblijfgebied voor flora en fauna.

Honden: hondenlosloopgebied.

Belevingswaarde: Het is een bos met wee plassen. En langs de Kromme Rijn ligt een waardevolle strook nat bos die een verbinding vormt voor natuur vanuit Nieuwegein richting het open rivierenlandschap. Dit gebied is niet intensief ingericht en richt zich daarmee vooral op de natuurbeleving en rust voor inwonrs van IJsselstein en Nieuwegein.

Bezoekersaantallen: IJsselbos en IJsselsteinse bos gezamenlijk circa 67.000 unieke Nederlandse bezoekers en minder dan 0,5 miljoen Nederlandse bezoeken per jaar (2022).

Waardering: het IJsselbos en IJsselsteinse bos trekken gezamenlijk circa 67.000 unieke Nederlandse bezoekers en minder dan 0,5 miljoen Nederlandse bezoeken per jaar (2022). Gemiddeld zorgt dit voor 1.400 bezoeken per hectare. Dit is een lage bezoekersdichtheid.

Hollandsche IJssel: IJsselsteinse Bos

Gebruikswaarde: Bos met paden dat wordt gebruikt voor wandelen en honden uitlaten.

Faciliteiten: halfverharde paden, geboortebos, bankjes, parkeerterrein, pannenkoekenhuis tegenover het parkeerterrein en wandelroute met QR-codes.

Honden: zijn in het gebied aangelijnd welkom en in een deel van het bos los (locaties op borden aangegeven).

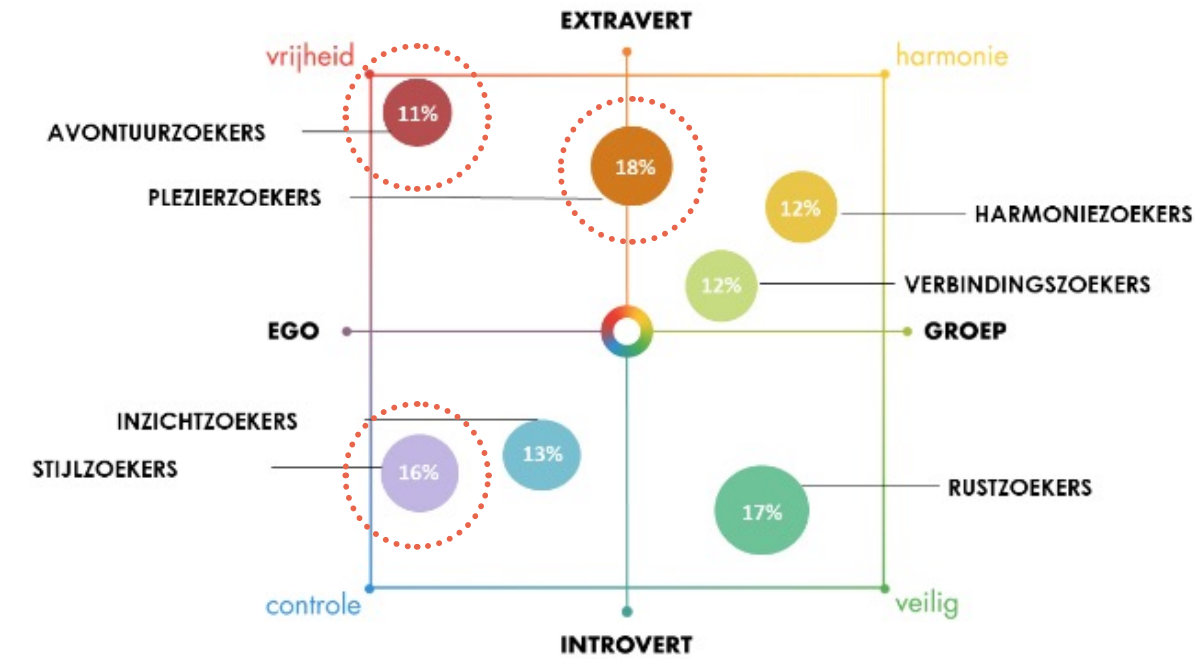
Belevingswaarde: net als het IJsselbos richt het IJsselsteinse bos zich vooral op natuurbeleving en rust. Er zijn weinig tot geen voorzieningen.

Bezoekersaantallen: zie bezoekersaantallen IJsselbos

Waardering: zie waardering IJsselbos

2.2 Doelgroepen

De Leefstijlvinder is een manier om toeristisch-recreatieve doelgroepen te segmenteren. Het model geeft inzicht in hoe verschillende leefstijlen aankijken tegen vakantie en vrije tijd en biedt handvatten om recreanten op basis van hun wensen te sturen. De Leefstijlvinder onderscheidt 7 leefstijlen, elk met hun eigen wensen, gedrag en karakter. Onderstaande afbeelding geeft een overzicht van de leefstijlverdeling in Nederland.

Leefstijlen verdeling in Nederland (bron: Leefstijlvinder)

In Utrecht wonen boven gemiddeld Avontuurzoekers (28,6%), in IJsselstein boven gemiddeld Stijlzoekers (20,5%) en in Nieuwegein boven gemiddeld Plezierzoekers (21,4%).

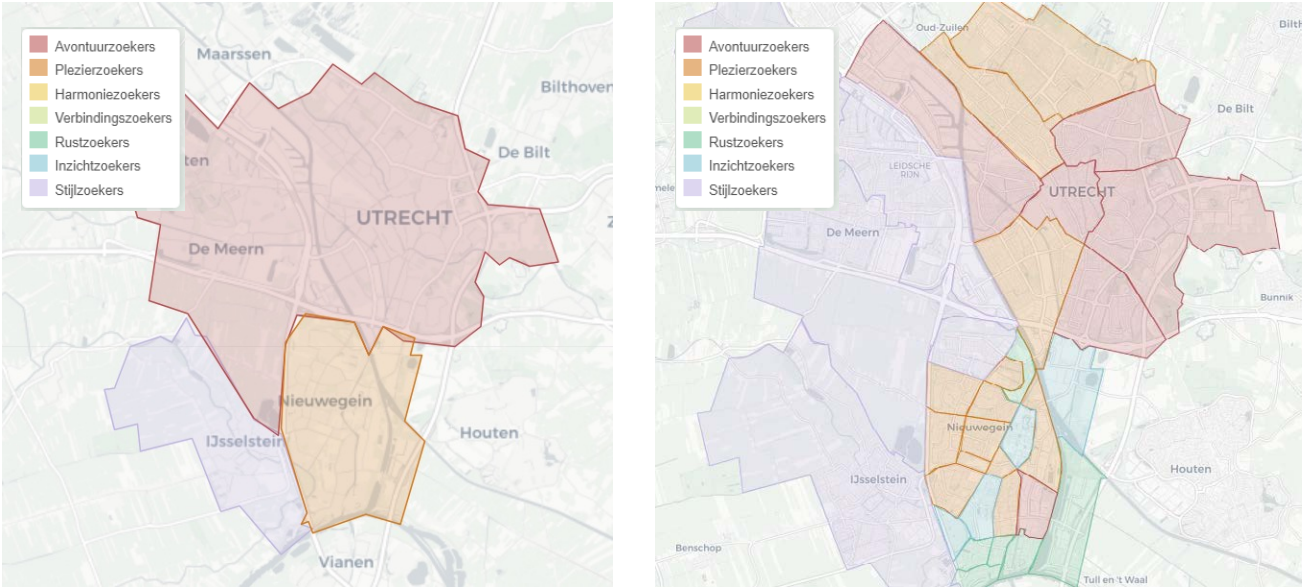
Avontuurzoekers zijn creatief, avontuurlijk, eigenwijs en geïnteresseerd in anderen. Ook omschrijven ze zichzelf als intelligent en ondernemend. Ze vinden het lekker om hun eigen gang te gaan, en vinden het dan ook niet erg om alleen te zijn. Als ze met anderen optrekken, dan zijn dat het liefst creatieve en vernieuwende denkers, of mensen die weten wat ze willen. Ze hechten veel waarde aan vrijheid, uniek zijn en genieten van het leven.

Stijlzoekers zijn gedreven, doelgerichte, ambitieuze, ondernemende en zelfverzekerde mensen. Ze houden van exclusiviteit, luxe en comfort. Tijdens hun vakantie of een dagje weg worden ze graag geprikkeld, dus er mag veel te doen zijn. Daarnaast zijn ze sportief: ze zijn graag zelf in beweging of bezoeken sportwedstrijden. Stijlzoekers zijn graag onder gelijkgestemden, die waarden als ambitie, uitdaging en daadkracht met hen delen. Stijlzoekers

ondernemen graag luxe(re) activiteiten als golfen, een sauna bezoeken of varen met een bootje.

Plezierzoekers zijn spontane, avontuurlijke, sociale, vrolijke en impulsieve mensen. De naam van deze groep zegt het al: Plezierzoekers zijn op zoek naar gezelligheid, entertainment en plezier. Met andere woorden: het zijn échte gezelligheidsdieren. Ze zoeken de gezelligheid het liefst op met een groep mensen en vinden het minder fijn om alleen te zijn. Voor hen staat plezier hebben in het leven op nummer één. Een dag niet gelachen, is een dag niet geleefd! Plezierzoekers gaan graag uit, houden van festivals en bezoeken graag plekken als casino's, escaperooms en pretparken.

Leefstijlvinder in Nederland

Dominante leefstijl bewoners per gemeente (links) en per buurt / wijk (rechts) in gemeenten Utrecht, IJsselstein en Nieuwegein (bron: Leefstijlvinder 2024).

Aansluiting Leefstijlen vraag en aanbod

Deze tabel geeft weer welke doelgroepen per gebied worden bediend (op basis van type landschap, aanwezigheid van voorzieningen en functie van het gebied).

	Doelgroep
Nedereindse Park	Plezierzoekers en Stijlzoekers door de verschillende sport en spelmogelijkheden. Uitstraling en inrichting past hier echter niet zo goed bij (zie ook het lage cijfer).
Hollandsche IJssel: Noordwest Lopikerwaard	Rustzoekers door natuur en wandelmogelijkheden dichtbij huis en Stijlzoekers door de jachthaven en bijbehorende faciliteiten.
Hollandsche IJssel: IJsselbos	Rustzoekers door natuur en wandelmogelijkheden dichtbij huis.
Hollandsche IJssel: IJselsteinse bos	Rustzoekers door natuur en wandelmogelijkheden dichtbij huis.

2.3 Impact van trends en ontwikkelingen

Groeiende recreatiebehoefte

- Woningbouw bij Rijnenburg (ca. 25.000 geplande woningen) heeft invloed op het gebruik van Nedereindse Park en de hoeveelheid groen in en rondom het gebied.

Groei in routegebonden recreatie leidt tot noodzaak investeringen in recreatieve structuur

- De natuur heeft dringend behoefte aan robuuste verbindingen om geïsoleerde gebieden met elkaar te verbinden. Daarom kansen voor ecologische verbindingen.
- Kansen voor recreatieve verbindingen: een fiets- en wandelverbinding bij Nedereindse Park en deelgebieden beter met elkaar verbinden.

Toenemend belang van actief ‘buiten zijn’ vanwege gezondheid

- Behoefte aan een meer beweegvriendelijke inrichting wandel- en fietsrondjes en sport- en speeltoestellen. Kansen voor de gebieden aan de Hollandsche IJssel.

Diversiteit van activiteiten neemt toe

- Kansen voor zonering van bezoekers in Nedereindse Park.

2.4 Kansen en knelpunten - Recreatief

Algemeen:

- Er wordt gewerkt aan een groenblauwe verbinding tussen het landbouwgebied, de Hollandsche IJssel en de Kromme IJssel.
- Er is een uitbreidingslocatie in het zuiden (Kromme IJssel Park) voor woningbouw: duurzame wijk met het behoud van landschappelijke waarden.
- Verbinding vanaf Nieuwegein naar de deelgebieden verbeteren. Er wordt gewerkt aan veilige directe fietsverbindingen naar alle windrichtingen, waarbij Nieuwegein en Utrecht prioriteit hebben (Omgevingsvisie IJsselstein).
- Ontwikkeling van het landschapspark Kromme IJssel met goede verbindingen onder de A2 door naar het open landschap voor natuur en langzaam verkeer.
- Realisatie doorfietsroute met agglomeratie Utrecht stad Utrecht (Economische visie IJsselstein).
- Extra verbindingsroute van Rijnenburg naar IJsselstein ontwikkelen (Economische visie IJsselstein).
- Het Hollandsche IJsselgebied wordt beschouwd als uitloopgebied van Rijnenburg. Daarnaast is meer recreatieruimte nodig om de recreatiebehoefte op te vangen.
- Kansen voor de ontwikkeling van een MTB-route Oudenrijn.
- Kansen voor ontwikkeling van natuur en recreatie combineren met waterberging, in terreinen of delen daarvan waar de ontwikkeling nog op gang moet komen.
- Inrichting van Rijnenburg nu al groen vormgeven.
- Er liggen kansen in het meer ontwikkelen van de route Hitteschild/Robijnpad (fietsverbinding).

Nedereindse Park en Plas:

- De plassen waren 15-20 jaar geleden in gebruik genomen als zwemwater, maar werden kort daarna gesloten i.v.m. verontreiniging en uitstekende afvalobjecten. Er is geen perspectief dat dit weer zwemwater wordt.
- Het gebied heeft twee grote parkeerterreinen (1 bij de skipiste en 1 ten zuiden van het gebied). Deze parkeerterreinen liggen momenteel in het gebied en nemen veel ruimte in. Kans om de parkeerterreinen anders in te delen en het parkeerterrein ten zuiden van het gebied te verplaatsen naar de rand van het gebied.
- Ontwikkeling Toekomstbeeld Nedereindse Park: o.a. beleefpad ontwikkeling van top tot vlonder en zonnepanelen op de oostelijke plas van Nedereindse Park en vanuit het Nedereindse Park een nieuwe langzaamverkeerverbinding naar de IJsselsteinse bossen.
- Zoek verbinding tussen het Nedereindse Park en de ontwikkeling van de Poort van Nieuwegein.
- Kansen: ontwikkeling Rijnenburg en verbinden met omgeving.
- Kansen voor zonnevelden op water

Hollandsche IJssel - Noordwest Lopikerwaard:

- Ontwikkeling Masterplan (Noordwesthoek Hollandse IJssel): Staatsbosbeheer heeft de taak om dit gebied in te richten.
- In ontwikkeling: Jaagpad Hollandsche IJssel in wandelknooppunt, recreatie en natuurontwikkeling aan de zuidzijde van de Hollandsche IJssel
- Ambitie voor het realiseren van struinpaden en fietsnetwerken in de Lopikerwaard (Regionale Omgevingsagenda Lopikerwaard)
- Kansen rondom het fijnmaziger inrichten van het recreatief netwerk (wandelen, fietsen en kanoroutes) (Regionale Omgevingsagenda Lopikerwaard)

Hollandsche IJssel: IJsselbos:

- Het gebied ligt geïsoleerd en heeft geen relatie met de andere deelgebieden in het cluster.
- Weinig prullenbakken en veel hondenontlasting op en langs de paden.
- Gebied mist een duidelijke focus/doelgroep en is op sommige plekken een beetje onbeduidend. Daarmee wordt bedoeld dat niet iedere plek in het IJsselbos even bekend is en van even grote waarde voor recreatie en natuur.
- Het middendeel van het IJsselbos heeft open plekken met waterplassen en bosschages, waardoor het aantrekkelijk uitloopgebeied zal zijn voor de nieuwe stedelijke ontwikkeling IJsselstein zuid.
- Er is een natte bosrand langs de Kromme IJssel met een eigen natuurwaarde. Deze natuur kan beter onder de A2 door verbonden worden met een natte natuurlijke verbinding richting Lekdijk.

Hollandsche IJssel - IJsselsteinse bos:

- Gebied mist een duidelijke focus/doelgroep en is op sommige plekken een beetje onbeduidend. Daarmee wordt bedoeld dat niet iedere plek in het IJsselsteinse bos even bekend is en van even grote waarde voor recreatie en natuur.
- Kansen voor verbindingen tussen deelgebieden en naar Rijnenburg vanuit het bos.

Programma Groen Groeit Mee:

- Er speelt een veiligheidsopgave in het gebied
- (Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden). Er zijn twee keringen waarvan de kering direct aan de Hollandsche IJssel op sommige plekken verhoogd moet worden. Meer landinwaarts ligt een oudere kering, met een fietspad erop. Het idee is om die oude kering weer de hoofdkering te maken.
- Dit gebied biedt kansen voor energietransitie en in het algemeen meer voor biodiversiteit, recreatie, klimaatrobustheid en betere waterkwaliteit.
- Het is belangrijk nieuwe langzaamverkeerroutes te maken vanuit Nieuwegein-Nedereindsche weg richting IJsselsteinsebossen, omdat fietsen/wandelen over de Nedereindseweg gevaarlijk is met het verkeer.

3. Eigendom en beheer

3.1 Beheerverantwoordelijkheden van recreatieve voorzieningen

Nedereindse Park en Plas:

- Eigendom van gemeente Utrecht, in beheer van Recreatieschap Stichtse Groenlanden, uitgevoerd door Staatsbosbeheer.
- Voorzieningen worden onderhouden door de ondernemers en gebruikers zelf. Daaromheen wordt extensief beheerd.

Hollandsche IJssel: Noordwesthoek

- Eigendom en beheer door Staatsbosbeheer.
- Weinig tot geen voorzieningen en daardoor extensief beheer. Staatsbosbeheer heeft de taak om het gebied in te richten en in te spelen op diverse doelgroepen. Afhankelijk van de toekomstige ontwikkelingen kan het beheer intensiever worden.

Hollandsche IJssel: IJsselbos:

- Eigendom en beheer door Staatsbosbeheer.
- Weinig voorzieningen en daardoor extensief beheer.

Hollandsche IJssel: IJsselsteinse bos noord en zuid:

- Oorspronkelijk RODS-gebied. Eigendom en beheer door Staatsbosbeheer.
- Het oude gedeelte is recht uitgelijnd en op productie gericht, het nieuwe gedeelte meer organisch ingericht en beheerd. Beide gebieden een focus op extensief beheer.

Bestedingen

- Nedereindse Park en Plas: €0,73, p.p. gemiddeld (gemiddeld in Utrecht: €6,40):
- IJsselbos/IJsselsteinse bos: €3,03 p.p. gemiddeld

Onderstaande tabel geeft inzicht in de oppervlakte (in hectare) van het gehele cluster en de onderliggende deelgebieden. Cluster 4 heeft een totaal oppervlakte van circa 260 hectare.

Cluster 4: Hollandsche IJssel en Nedereindse Park en Plas	oppervlakte (ha)
IJsselbos (SBB)	26,6
IJsseloevers (SBB)	1,9
Nedereindse plas (SGL)	84,6
IJsselsteinse bos zuid (SBB)	47,9
IJsselsteinse bos noord (SBB)	0,0
noord westhoek Hollandsche IJssel (SBB)	56,8
IJsseldijk noord (SBB)	10,0
IJsseldijk zuid (SBB)	22,0
Hollandsche IJssel uiterwaarden (SBB)	11,6

Cluster 4 - Zeggenschap

3.2 Financiële analyse

Kosten beheer en handhaving en toezicht:

De instandhouding van de gebieden brengt kosten met zich mee waaronder regulier onderhoud, groot onderhoud en handhaving & toezicht.

In onderstaand lijstje is opgenomen wat voor onderhoud en beheer de grootste kostenposten zijn:

1. Fietspad asfalt (10%)
2. Gebouwen (9%)
3. Speel- en ligweiden (8%)
4. Bijdrage Routebureau (5%)
5. Brug (5%)
6. Correctie voorzieningen (5%)

Inkomsten:

Vanuit sommige gebieden komen ook inkomsten uit exploitaties. De belangrijkste inkomsten uit de gebieden zijn:

- Erfpachtovereenkomsten.
- Huur- en gebruiksovereenkomsten voor verschillende activiteiten (o.a. evenementen, jacht- en visrecht en snackuitgifte)

Financiering:

Over het geheel genomen zijn voor de instandhouding van deze publieke natuur- en recreatievoorzieningen de kosten hoger dan de inkomsten. De benodigde financiering van de (resterende) kosten voor instandhouding is afhankelijk van de beheerder en een eventuele ‘status’ van het gebied als RodS-gebied (Recreatie om de stad, een rijksprogramma voor aanleg en beheer van recreatiegebieden in de Randstad).

De financiering van de instandhouding van de gebieden van het Recreatieschap wordt gedragen door de deelnemers in het recreatieschap. Voor de gebieden met een RodS-status is een aparte bijdrage, maar door de (rijks)bezuinigingen vanaf 2012 is hierop een structureel tekort. De financiering van de Staatsbosbeheer-gebieden komt vanuit het Subsidiestelsel natuur en landschap (SNL). Specifiek voor de recreatievoorzieningen (zoals paden, bruggen, parkeerplaatsen) is hiervoor een voorzieningbijdrage €48,31 per ha en toezichtbijdrage €22,43 per ha (Bij12, 2024). Deze standaardbijdrage is voor heel Nederland even hoog, ongeacht het gebruiksniveau, en is voor de Utrechtse gebieden te laag om het huidige voorzieningenniveau in stand te houden.

In onderstaande tabel is aangegeven welk ‘beheerregime’ van toepassing is op de gebieden:

Cluster 4 – Beheerfinanciering				
	SGL-A	SGL-B	SBB	SBB ovk RodS
IJsselbos				
IJsseloevers				
Nedereindse plas				
IJsselsteinse bos zuid				
IJsselsteinse bos noord				
Hollandsche IJssel noordwesthoek				
IJsseldijk noord				
IJsseldijk zuid				
Hollandsche IJssel uiterwaarden				

3.3 Kansen en Knelpunten - Eigendom en beheer

- Het beheer van Nedereindse Park verdient een upgrade (bijvoorbeeld het Wilgenlabyrinth dat een kwaliteitsverbetering nodig heeft).
- De eigendoms- en beheersituatie van Nedereindse Park is ingewikkeld (veel verschillende partijen). Kansen voor versimpeling en eenduidigheid.
- Verschillende belangen rondom evenementen bij Nedereindse Park: kosten en baten zijn door verschillende belangen niet in balans.
- Staatsbosbeheer heeft de taak om Hollandsche IJssel: Noordwesthoek in te richten, te beheren en er een verdienmodel aan te koppelen. Hier ligt een kans én risico, omdat financiering uit exploitatie achter loopt bij de inrichting en inkomsten uit exploitatie risico met zich meebrengen. Geen SNL financiering.

4. Richtinggevende uitspraken | cluster 4 - Utrecht Zuid-Zuidwest

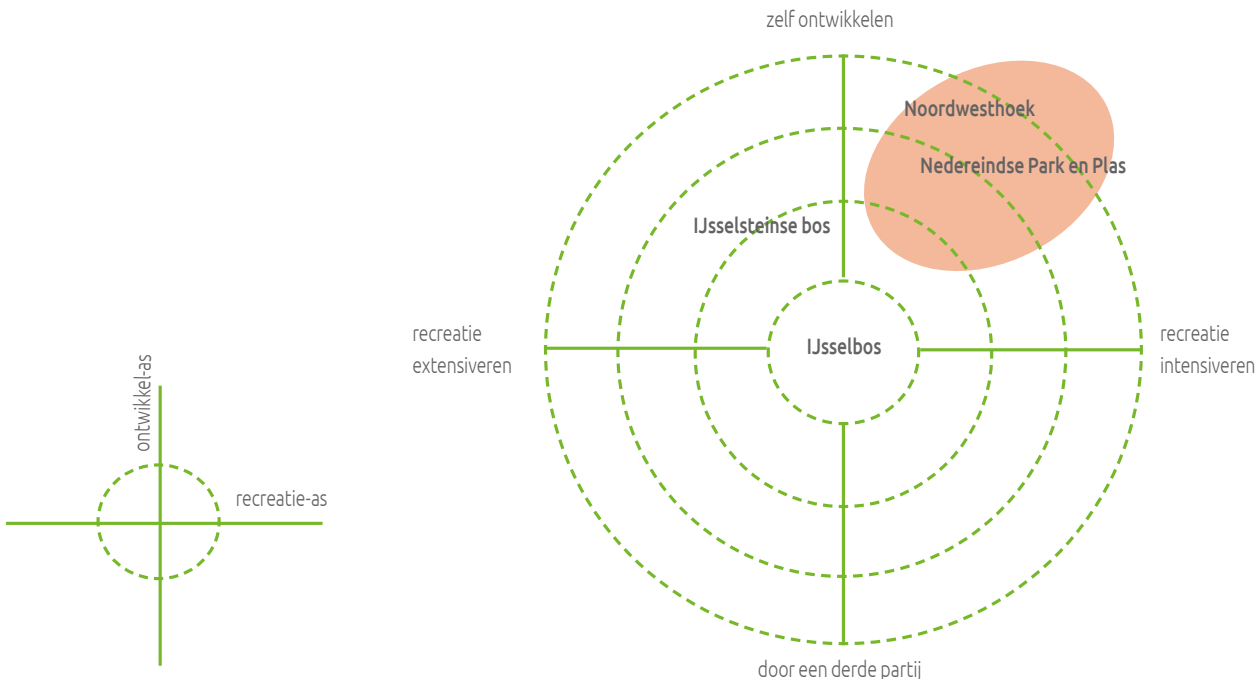
Opgaven

De verschillende kansen en knelpunten, vatten we samen in een aantal opgaven. In de onderstaande tabel is weergegeven welke opgaven spelen in de verschillende gebieden.

	1.Beperkte middelen voor beheer, maar wel meer en veranderende recreatiebehoefte.				2.Creëren van overzicht en sturen op variatie en balans			3.Realiseren / versnellen ambities en plannen voor de gebieden				4.Rekening houden met klimaatverandering	
	a. Identiteit / beleving	b. Update	c. Verbindingen	d. Handhaving, honden	a. Samenhang en balans	b. Geïsoleerde gebieden	c. Scheiding nat-recre	a. Plannen	b. Afhankelijkheden	c. Achterblijvende inkomsten	d. Externe ontw	a. Beheer kostenstijgingen	b. Klimaatadaptatie-kansen
Nedereindse Park en Plas													
Noordwesthoek (SBB)													
IJsselbos (SBB)													
IJsselsteinse bos (SBB)													

Belangrijke opgaven in dit cluster zijn het ontwikkelen van de plannen voor het opvangen van toekomstige vraag (samen met andere stakeholders, het realiseren van verbindingen en ontwikkelen van identiteit voor gebieden. De opgaven vragen om een inzet gericht op het optimaliseren van aanbod, meer variatie en versterken van de balans qua recreatie. Dit kan door: De gebieden voor recreatief gebruik te intensiveren of juist te extensiveren (de horizontale as), waarbij keuzes gemaakt kunnen worden om de ontwikkelingen zelf (als Staatsbosbeheer of Stichtse Groenlanden) op te pakken, of dat aan anderen te laten (De verticale as).

In dit schema vinden we de gebieden in dit cluster vooral in rechterbovenhoek: **intensiveren van het recreatief gebruik**, waarbij Staatsbosbeheer en Stichtse Groenlanden zelf aan de slag gaan. Hierbij is het van belang om in te spelen op de transitieopgaven: stedelijke ontwikkelingen omgeving (in het recente verleden, op korte en lange termijn), dijkversterking, energietransitie, landbouwtransitie. Hierbij is het van belang de ontwikkelingen uit het Toekomstbeeld Nedereindse park en het Ontwikkelperspectief Hollandsche IJssel te realiseren, waarbij de zone langs de Hollandsche IJssel voor natuur en recreatie ontwikkeld wordt. Belangrijke aandachtspunten zijn daarbij het realiseren van onderlinge verbindingen in het gebied en een goede en voor recreatie bruikbare landschappelijke aansluiting op Rijnenburg. Koppel in dit gebied recreatie-ingrepen altijd aan de genoemde transitie-opgaven zoals waterberging, kadeversterking, duurzame energie, en toekomstbestendige landbouw.

4. Richtinggevende uitspraken | cluster 4 - Utrecht Zuid-Zuidwest

Zonering en gebiedsentrees

- Ontwikkel het gebied rond de Noordwesthoek als een nieuwe gebiedsentree met daarbij (commerciële) voorzieningen. Voeg daarnaast ook commerciële exploitatie toe bij de Nedereindse plas.
- Ontwikkel de noordwesthoek Hollandsche IJssel als intensief recreatiegebied, evenals de noordelijke zone van de Nedereindse Plas en Park.
- Het rivierbed van de Hollandse IJssel is een belangrijke plek voor waternatuur en -berging en biedt aanleiding voor een nieuwe (natuurlijke) zwemlocatie.
- In het IJsselsteinse Bos ligt het accent op meer extensieve natuurgerichte recreatie.
- De provincie werkt aan de realisatie van een fietspad (oude afspraak RodS): aandacht voor ‘micro-zonering i.v.m. noodzaak tot scheiden recreatiestromen (wandelen en fietsen), beheer paden, veiligheid etc.

Identiteit

- Ontwikkel de Nedereindse plas als fiets- en wandelgebied met verschillende voorzieningen en een focus op sport en spel. Kunst of een blikvanger en verbetering van de biodiversiteit (zie hieronder) verbeteren ook de beleving en identiteit.
- Koppel de versterking van de beleving en identiteit van de andere gebieden aan het rivierlandschap, beleving van natuur en het agrarisch landschap.

Verbindingen

- Zet de Hollandsche IJssel in als recreatieve, doorlopende structuur door het jaagpad verder uit te breiden
- Ontwikkel de IJsselwetering/Marrepad als heldere fietsverbinding tussen de verschillende deelgebieden
- Zorg voor een fijnmazige langzaamverkeerroute-koppelingen in noord-zuid richting Rijnenburg in aansluiting op groene structuren van Rijnenburg zelf (nog te ontwikkelen)
- Maak een nieuwe langzaamverkeer verbinding vanuit het Nedereindsepark door het landschap naar het IJsselsteinse bos.

Biodiversiteit

- Ontwikkel het IJsselbos als waardevolle ecologische stapsteen tussen Park Oudegein en richting De Lek
- Versterk de biodiversiteit rond de Nedereindse Plas
- Verbindingen maken en versterken door groenblauwe dooradering en stapstenen: zowel tussen de deelgebieden als in de grote omgeving.
- Uiterwaarden Hollandsche IJssel nog inrichten (NNN en ook kansen voor uitbreiding NNN in aanliggende gebieden, niet SBB)

Financiële consequenties

- Intensiveren van recreatieve inrichting zorgt voor intensiever beheer en daardoor hogere jaarlijkse beheerkosten.
- Ook het realiseren van nieuwe verbindingen vraagt investeringen en heeft beheerconsequenties.
- Het toevoegen van commerciële exploitaties bij het Nedereindse park en de Noordwesthoek draagt bij aan inkomsten voor het Recreatieschap / Staatsbosbeheer.
- Over recreatie in combinatie met duurzame landbouw (bijvoorbeeld een toegankelijk voedselbos) kunnen mogelijk afspraken gemaakt worden met een maatschappelijk of particulier initiatief over het uitvoeren van beheer. Voor het recreatieschap of SBB zorgt dit dan voor lagere beheerkosten en intensiever gebruik.
- Afspraken met het Waterschap over waterberging kan resulteren in een bijdrage in aanlegkosten en mogelijk een bijdrage in de beheerkosten. Door koppeling van paden met groenblauwe dooradering kan een bijdrage aan aanleg, en mogelijk ook voor een deel beheer gerealiseerd worden.
- Belangrijke opgaven in dit cluster zijn het ontwikkelen van de plannen voor het opvangen van toekomstige vraag, het realiseren van verbindingen en ontwikkelen van identiteit voor gebieden.

Bronnen

- Atlas provincie Utrecht, 2024
<https://gis.provincie-utrecht.nl/Geocortex/WebViewer/?app=e691e7d6b6d348b1a331dd5d298ac85c>
- Concept Utrechts Programma Landelijk Gebied, Provincie Utrecht, 2023
- Economische visie Uitvoeringsagenda 2024 – 2030, gemeente IJsselstein met Bureau Buiten, 2024
- Gebiedsperspectief voor het Kromme IJsselgebied, gemeente IJsselstein, Ruimtevolk en Flux, 2022
- Leefstijlvinder, 2024
- Masterplan Hollandsche IJsselgebied, Sweco, 2018
- Omgevingsvisie IJsselstein: Behoud én ontwikkeling, gemeente IJsselstein ism KuiperCompagnons, 2021
- Omgevingsvisie Nieuwegein 2040, gemeente Nieuwegein, 2020)
- Samenvatting Toekomstbeeld Nedereindse plas, gemeente Utrecht, 2024
- Staatsbosbeheer.nl , 2024
- Tastbare Tijd, cultuurhistorische atlas van de provincie Utrecht, Roland Blijdestijn Provincie Utrecht, 2005
- Topotijdreis, 2024

Bijlage

Schetsen werkbijeenkomst 30 september, locatie Fort Rhijnauwen

Gebiedspaspoort

4. UTRECHT ZUID-ZUIDWEST

Toekomstvisie 2040 Recreatieschap Stichtse Groenlanden en
(aanliggend) Staatsbosbeheer